

travelbook

Włochy południowe

Rzym, Neapol, Bari

Bezdroża

ERGO
HESTIA®

Autorzy przewodnika: Agnieszka Masternak (*Rzym*), Krzysztof Bzowski (*Neapol i Kampania*), Beata i Paweł Pomykałscy (*Apulia, Kalabria i Bazylikata*)

Aktualizacja informacji praktycznych: Anna Dziadkowiec

Redaktor prowadzący: Paweł Sondej

Redakcja i uzupełnienia tekstu: Mariusz Miodek

Korekta: Paulina Sweet

Opieka techniczna: Katarzyna Leja

Skład: Iwona Baturó

Źródło pochodzenia danych kartograficznych: OpenStreetMap.org

Okładka: materiały graficzne na okładce zostały wykorzystane za zgodą stock.adobe.com

Wszelkie prawa zastrzeżone. Nieautoryzowane rozpowszechnianie całości lub fragmentu niniejszej publikacji w jakiegokolwiek postaci jest zabronione. Wykonywanie kopii metodą kserograficzną, fotograficzną, a także kopiowanie książki na nośniku filmowym, magnetycznym lub innym powoduje naruszenie praw autorskich niniejszej publikacji. Wszystkie znaki występujące w tekście są zastrzeżonymi znakami firmowymi bądź towarowymi ich właścicieli.

Autor oraz wydawca dotożyli wszelkich starań, by zawarte w tej książce informacje były kompletne i rzetelne. Nie biorą jednak żadnej odpowiedzialności ani za ich wykorzystanie, ani za związane z tym ewentualne naruszenie praw patentowych lub autorskich. Autor oraz wydawca nie ponoszą również żadnej odpowiedzialności za ewentualne szkody wynikłe z wykorzystania informacji zawartych w książce.

Helion S.A.

ul. Kościuszki 1c, 44-100 Gliwice

tel.: 32 2309863

e-mail: redakcja@bezdroza.pl

księgarnia internetowa: <https://bezdroza.pl>

Drogi Czytelniku!

Jeżeli chcesz ocenić tę książkę, zajrzyj pod adres:

<https://bezdroza.pl/user/opinie/bewpd1>

Możesz tam wpisać swoje uwagi, spostrzeżenia, recenzję.

Wydanie I

ISBN: 978-83-8322-208-0

Copyright © Helion S.A., 2023

Kup książkę

Poleć książkę

Oceń książkę

Księgarnia
internetowa

Lubię to!
Nasza społeczność

travelbook

Włochy południowe

Rzym, Neapol, Bari

Bezdroża

Atrakcje Rzymu i Włoch południowych 6

Informacje praktyczne 22

Przed wyjazdem 24

- Wybór czasu podróży 24
- Formalności 24
- Ubezpieczenie 25

Dojazd 26

- Samolotem 26
- Samochodem 27
- Autobusem 27

Noclegi 28

Wyżywienie 30

Informacje A-Z 32

Spis treści

Rzym 38

Krajoznawcze ABC 40

- Położenie 40
- Klimat 40
- Ludność 40
- Kuchnia rzymska 40

Z dziejów Rzymu 42

Zwiedzanie Rzymu 44

- Forum Romanum 44
- Fora Cesarskie 47
- Pałacyn 48
- Circus Maximus 49
- Terme di Caracalla 49
- Koloseum i okolice 51
- Kapitol i okolice 53
- Awentyn 63
- Okolice Panteonu 63
- Okolice Piazza Navona 65
- Okolice Campo de' Fiori 69
- Castel Sant'Angelo 70
- Ara Pacis 71
- Piazza del Popolo i okolice 73

Piazza di Spagna i okolice 74

- Villa Borghese 75
- Kwirynał 76
- Piazza Barberini 79
- Wiminał 80
- Eskwilin 82
- Celius 84
- Lateran 85
- Zatybrze 87
- Via Appia Antica 89
- Dalej od centrum 93

Watykan 96

- Z dziejów Watykanu 96
- Plac św. Piotra 98
- Bazylika św. Piotra 99
- Muzea Watykańskie 102
- Kaplica Sykstyńska 104

Neapol i Kampania 106

Krajoznawcze ABC 108

- Geografia 108
- Klimat 109
- Przyroda 110
- Kuchnia regionu 110

Neapol 112

Z dziejów miasta 112

Zwiedzanie Neapolu 118

- Wzdłuż Via Toledo 121
- Wzdłuż Spaccanapoli 123
- Wzdłuż Via dei Tribunali 129
- Wokół historycznego centrum 134
- Wzdłuż wybrzeża do Mergelliny 136
- Na wzgórzu Vomero 139
- Capodimonte 140

> Wyprawa na Wezuwiusz 142

Caserta 144
Herkulanum 147
Pompeje 150
Ischia 154
 Ischia Porto i Ischia Ponte 154
 Kąpieliska termalne 156
 Sant'Angelo 156
 Forio 157
Capri 158
 Z dziejów wyspy 158
 Capri 158
 Spacer wokół Monte Tuoro 159
 Anacapri 160
 Lazurowa Grota 161
Sorrento 162
Wybrzeże Amalfitańskie 164
 Amalfi 164
 Atrani 166

Ravello 167
 Minori i Maiori 168
 Droga z Amalfi do Positano 168
 Positano 169
Paestum i wybrzeże Cilento 171
 Paestum 171
 Agropoli 173
 Park Archeologiczny Velia 174
 Palinuro i Marina di Camerota 174
 Padula 175

Apulia 176
Krajoznawcze ABC 178
 Geografia 178
 Klimat 179
 Przyroda 180
 Ludność 181
 Kuchnia regionu 181

Bari 184
 Z dziejów miasta 184
 Zwiedzanie Bari 185
 Bari Vecchia 186
 Śródmieście 190
Półwysep Gargano 192
 Vieste 192
 San Giovanni Rotondo 193
 Monte Sant'Angelo 195
 Manfredonia 197
 Wyspy Trémiti 198
Trani 199
Castel del Monte 201
Polignano a Mare 202
Monopoli 203
Altamura 205
Alberobello 207
Locorotondo 210
Martina Franca 211
Ostuni 213
Lecce 216
Otranto 222

Kalabria i Bazylikata 224
Krajoznawcze ABC 226
 Geografia 226
 Przyroda 227
 Klimat 229
 Ludność 229
 Kuchnia regionu 230
Kalabria 232
 Reggio di Calabria 233
 Scilla 238
 Gerace 241
 Tropea 244
 Le Castella 246
 Riviera dei Cedri 246
Bazylikata 248
 Potenza 248
 Matera 251
 Melfi 258
Indeks 260

Zwiedzanie Rzymu

Rzym jest miastem bardzo rozległym. Samo centrum zajmuje duży obszar, a odległości pomiędzy najciekawszymi atrakcjami są naprawdę spore. Co prawda funkcjonuje ciągle rozbudowywane metro, ale służy ono bardziej osobom dojeżdżającym do centrum z okolic. W ścisłym centrum jest tylko kilka stacji faktycznie użytecznych dla turystów. Najlepiej zatem zdecydować się na zwiedzanie jednego dnia bliskich sobie miejsc oraz obiektów i pieszo przemieszczać się między nimi.

★ Forum Romanum

To w tym miejscu, w niewielkiej dolinie położonej pomiędzy wzgórzami Kapitol, Palatyn i Kwirynał, biło serce starożytnego Rzymu. Tu skupiało się życie miasta, zarówno w czasach królestwa, republiki, jak i cesarstwa. Aby objąć forum wzrokiem, najlepiej jest wspiąć się na pobliskie wzgórze kapitoliańskie. Forum Romanum było największym i najważniejszym placem w Rzymie, miejscem spotkań i zebrań już na przełomie VII i VI w. p.n.e. Całe forum można podzielić na starszą część (zachodnią) i młodszą (wschodnią). Najlepiej jest rozpocząć zwiedzanie, wchodząc od strony Via dei Fori Imperiali przez Largo Romolo e Remo.

Największym budynkiem antycznego Rzymu była **bazylika Maksencjusza**, znana też jako bazylika Konstantyna – rozciągała się na powierzchni o wymiarach 65 x 100 m, a wysokość nawy centralnej sięgała 35 m. Dziś można oglądać już tylko ruiny budowli. Została postawiona przez cesarza Maksencjusza w 308 r. n.e. i dokończona przez Konstantyna w roku 312. Służyła jako instytucja publiczna od spraw administracyjnych i prawa. Obecnie odbywają się

CIEKAWOSTKA

Via dei Fori Imperiali

Wzdłuż rzymskich forów ciągnie się szeroka arteria Via dei Fori Imperiali, zbudowana przez Mussoliniego w latach 20. XX w. Miała ona znaczenie reprezentacyjne, gdyż odbywały się tu propagandowe marsze i parady.

Z dzisiejszego punktu widzenia jej budowa nie była szczęśliwym posunięciem. Oddziela ona bowiem fora cesarskie od Forum Romanum, z którym tworzyły niegdyś integralną całość. Uniemżliwia także w dużym stopniu prowadzenie prac archeologicznych.

tu koncerty i coroczny festiwal literatury. We wnętrzu warto zwrócić uwagę na ściany i posadzki, które wyłożone zostały kolorowymi marmurami.

Curia Iulia to gmach posiedzeń Senatu, wybudowany w 52 r. p.n.e. przez Juliusza Cezara po tym, jak spłonęła poprzednia siedziba tego zgromadzenia. Budowlę przekształcono w VII w. n.e. w chrześcijański kościół, co pozwoliło jej dotrzeć do naszych czasów. Wewnątrz znajdują się dwa marmurowe reliefy, przedstawiające cesarza Trajana.

Przed kurią znajdują się **Rostra**, czyli mównica ozdobiona u dołu kolumnami dziołami okrętów zdobytych w bitwie pod Antium (dziś Anzio) podczas wojny Rzymian z Latynami (338 r. p.n.e.). Tuż obok mównicy wznosi się potrójny **łuk triumfalny Septymiusza Sewera**, wybudowany w 203 r. n.e. Dekorując go płaskorzeźby upamięniają zwycięstwa cesarza nad Partami. Leżący w pobliżu tzw. **Lapis Niger**, czyli czarny kamień, miał wskazywać miejsce, gdzie prawdopodobnie znajdował się grobowiec założyciela miasta, Romulusa.

Nieco w głębi, u stóp wzgórza kapitoliańskiego, widać osiem wysokich jońskich kolumn. Są to jedne pozostałości po stojącej tu niegdyś **świątyni Saturna**, która powstała prawdopodobnie ok. 42 r. p.n.e. Obok znajdują się pozostałości **świątyni**

Wespazjana i Tytusa wzniesionej przez Domicjana – trzy kolumny korynckie, które stały w fasadzie budowli. Dźwigają one bogato zdobiony fryz. Z kolei trzy smukłe korynckie kolumny za ruinami Basilica Iulia to jedne pozostałości po **świątyni Kastora**

i Polluksa. Pierwsza świątynia poświęcona tym boskim bliźniętom i zarazem patronom jazdy rzymskiej została wzniesiona prawdopodobnie w 484 r. p.n.e. Widoczne dzisiaj kolumny pochodzą z 6 r. n.e.

Świątynia Westy była okrągłym budynkiem, otoczonym dwudziestoma smukłymi korynckimi kolumnami. Do ruin świątyni przylega **Atrium Vestae** – niegdyś sporych rozmiarów kilkupiętrowy dom, stanowiący siedzibę kapłanek Westy – westalek. Znajduje się tu zachowane do dzisiaj atrium z trzema basenami, otoczone posągami kapłanek (od III w. p.n.e. do IV w. n.e.).

Jeden z najdziwniejszych budynków na forum to **świątynia Antonina i Faustyny**, wybudowana w 141 r. n.e. przez cesarza Antonina Piusa na cześć jego zmarłej żony,

a w dwadzieścia lat później, po śmierci samego cesarza, poświęcona także jemu. W XI w. świątynię przekształcono w chrześcijański kościół, dzięki czemu przetrwała w tak dobrym stanie do naszych czasów.

Via Sacra prowadzi dalej do **tuku triumfalnego Tytusa**, wzniesionego w 81 r. n.e. przez cesarza Domicjana dla uczczenia zwycięstw jego brata Tytusa oraz ojca, Wespazjana w Judei. Szczególnie interesujące są płaskorzeźby przedstawiające triumfalny pochód rzymskich żołnierzy niosących łupy zdobyte w świątyni jerozolimskiej.

📍 www.coopculture.it; 16 II–15 III 8.30–17.00, 16–24 III 8.30–17.30, 25 III–31 VIII 8.30–19.15, IX 8.30–19.00, 1–27 X 8.30–18.30, 28 X–15 II 8.30–16.30; 16 EUR, ulg. 2 EUR (bilet jednodniowy, obejmuje też Palatyn)

▼ Panorama Forum Romanum

★ **Fora Cesarskie**

Po przeciwnej stronie Via dei Fori Imperiali niż Forum Romanum znajdują się fora budowane przez kolejnych cesarzy nie tylko po to, aby przydać władcom chwały, ale również z konieczności utworzenia nowych przestrzeni dla rozrastającego się miasta.

Najstarsze jest **forum Cezara**. Budowa rozpoczęła się w 54 r. p.n.e. W 46 r. p.n.e. powstała tu świątynia Wenus Genetrix, od której Cezar wywodził swój ród. Oprócz posągu bogini znajdowały się tu także rzeźby Cezara i Kleopatry. Dziś ze świątyni zostały jedynie trzy smukłe korynckie kolumny.

Forum Augusta powstało w 41 r. p.n.e. dla uczczenia zwycięstwa Oktawiana Augusta nad zabójcami Cezara – Brutusem i Kasju-

szem. Pośrodku znajdowała się świątynia Marsa Mściciela, a w niej posąg boga o rysach bardzo przypominających Augusta. Ze świątyni pozostały schody i cztery korynckie kolumny. Niestety, spora część forum położona jest pod zbudowaną przez Mussoliniego arterią.

Forum Wespazjana, wybudowane po stłumieniu powstania żydowskiego w 71 r. n.e., znalazło się niemal w całości pod skrzyżowaniem Via dei Fori Imperiali z Corso Cavour. **Forum Nerwy**, którego budowę zakończono w 97 r. n.e., było długie i wąskie, z kolumnadami po obu stronach i świątynią Minerwy na końcu. Zachowała się po nim jedynie podstawa świątyni i dwie kolumny z łączącym je fryzem, na którym wyobrażone są są postaci dziewcząt uczących się szyć i tkąć.

Ostatnim forum cesarskim było wspaniałe i rozległe **forum Trajana**, wybudowane w latach 107–113 n.e. Po jednej jego stronie wznosiła się ogromna, dwupiętrowa i pięcionawowa Basilica Ulpia, za nią zaś znajdował się niewielki dziedziniec z kolumną Trajana, wybudowaną w 113 r. dla uczczenia dwóch zwycięskich kampanii cesarza w Dacji. Kolumna liczy 40 m, w górę spiralnie ciągnie się płaskorzeźba przedstawiająca bardzo szczegółowo sceny z wojen prowadzonych przez Trajana. Prochy władcy umieszczono w złotej urnie w pomieszczeniu znajdującym się w cokole kolumny. Na jej szczycie natomiast znajdował się posąg cesarza, który w XVI w. został zastąpiony posągiem św. Piotra.

Hale Trajana pełniły niegdyś funkcję dzisiejszych centrów handlowych. Architekt cesarza Trajana, Apollodoros z Damaszku, wznosił ten imponujący kompleks ze 150 sklepami i ówczesnymi „biurami”, przebijając się przez wysoką grań, łączącą Kwirynał z Kapitołem. Główny budynek stanowił dwupiętrowy półokrąg, w którym mieściły się poszczególne sklepy, magazyn

Ischia

Największa wyspa Zatoki Neapolitańskiej znana jest dzięki pięknym plażom, wodom termalnym, świetnym winom i łagodnemu klimatowi. Nie brak tu starych rybackich osad i miasteczek czy małych wsi pośród winnic, rozsianych na stokach stromych wzgórz. Ischia, zajmująca powierzchnię ok. 46 km², jest zbudowana ze skał wulkanicznych. Jej centrum zajmuje wyniosły szczyt Monte Epomeo (789 m n.p.m.).

Ischia Porto i Ischia Ponte

Głównym ośrodkiem Ischii jest podzielone na dwie części miasteczko noszące identyczną nazwę jak cała wyspa. Północna jego dzielnica to **Ischia Porto**. Tu znajduje się naturalna zatoka z główną przystanią, do której dociera większość promów. Za półwyspem ze wzgórzem San Pietro rozciąga się szeroka plaża Lido, największa w miasteczku.

Ciekawszą częścią miasta jest **Ischia Ponte**, oddalona o blisko 2 km od przystani. Stoją tu niemal naprzeciwko siebie dwa kościoły. Większym jest katedra Santa Maria Assunta, której historia sięga 1309 r., a obecnie jest to renesansowo-barokowa bazylika. Mniejsza świątynia to kościół Spirito Santo z 1557 r.

★ Castello Aragonese

Z wielu miejsc w miasteczku widoczna jest mała przybrzeżna wysepka o stromych urwiskach, zwieńczona ponurymi kamiennymi murami. Połączona z miejscowością sztuczną groblą i mostem zwanym Ponte Aragonese, od którego pochodzi nazwa tej części miejscowości – jest bardzo często odwiedzana przez turystów, ponieważ na jej szczycie stoi duży zamek aragoński. W obecnej

▲ Wybrzeże Ischii

▼ Zamek aragoński

formie powstał po 1441 r. z rozkazu królów Aragonii, którzy podbili Królestwo Neapolu.

Poza fortecą, która wznosi się na samym szczycie opadającego wprost do morza urwiska, w obrębie zewnętrznego pierścienia murów otaczających całą wyspę, znajdują się zabudowania **klasztora Santa Maria della Consolazione**. Po przeciwnej, zwróconej ku morzu stronie wyspy warto przez chwilę pokontemplować widoki, jakie roztaczają się z położonego tu **Tarasu Oliwek**.

📍 www.castelloaragoneseischia.com;
od 9.00 do zachodu słońca;
12 EUR, ulg. 6 i 10 EUR

Kąpieliska termalne

Zmierzając na południowe wybrzeże Ischii, trzeba ominąć niedostępną, skalistą część jej południowo-wschodnich brzegów – tu urwiska sięgają nawet 300 m wysokości. Szosa przebiegająca przez miasto Ischia i okrążająca całą wyspę omija to dzikie wybrzeże dalej w głębi lądu, wiodąc do miasteczka Barano d'Ischia. Tu znajduje się sławne źródło termalne **Fonte delle Ninfe di Nitrodi**, wokół którego zorganizowano kąpielisko, jednak przede wszystkim miejsce ma charakter leczniczy – mniej wypoczynkowy.

Z centrum Barano d'Ischia ciasne serpentyne wąskiej dróżki wiodą do Lido di Maronti z najdłuższą na całej wyspie plażą. Na jej krańcu znajduje się wejście do ciasnego wąwozu pełnego niesamowitych formacji skalnych wytworzonych w tufie wulkanicznym. W głębi wąwozu znajduje

▼ Szlak na Monte Epomeo

się najbardziej niezwykle z kąpielisk termalnych na wyspie – **Terme di Cavascura**. Nie ma tu basenów, lecz wykute w skałach indywidualne „pokoiki” do moczenia się w ciepłych leczniczych wodach.

📍 www.fonteninfenitrodi.com; IV–XI codz. 10.30–17.30, V–X 10.00–18.00, VI–IX 9.00–19.00; 25 EUR, ulg. 15 EUR; www.cavascura.it/terme; 20 IV–20 X codz. 8.30–18.00

★ Sant'Angelo

Perspektywę plaży Lido di Maronti zamyka skalista wysepka zwana **Punta Sant'Angelo**, wyrastająca przeszło 100 metrów ponad poziom morskiej wody, obecnie połączona z Ischią wąską groblą. Na cyplu wysuniętym w stronę wysepki leży miejscowość Sant'Angelo, uznawana za najbardziej malowniczą na Ischii. Białe i różowe domki tułają się tu do zielonych

▲ Forio

zbozcy, a u ich stóp po obu stronach grobli prowadzącej do wysepki rozciągają się piaszczyste plaże.

W głębi wyspy, ponad Sant'Angelo znajduje się miejscowość Fontana. Od głównej szosy okrążającej wyspę odchodzi tam w górę wąska dróżka Via Militare. Prowadzi ona serpentynami wysoko pod szczyt **Monte Epomeo** (789 m n.p.m.), najwyższej góry na wyspie. Widok spod szczytowej skałki – w której wykuto niewielką kaplicę – jest absolutnie oszałamiający.

Forio

Głównym miastem zachodniego wybrzeża Ischii jest Forio, zwane miastem wież, stoi tu bowiem aż osiem wież pełniących niegdyś funkcję strażnic i punktów obserwacyjnych, skąd stale spoglądano ku morzu, by w porę dostrzec nadpływające okręty pirackie. Największe wrażenie robi

Il Torrione, masywna baszta zbudowana w 1480 r. Symbolem miasteczka jest przede wszystkim biały Chiesa Santa Maria del Soccorso, zbudowany na skalistym cypelku wrzynającym się w morze obok portu. Forio ma dwie długie plaże i ogród botaniczny Giardini La Mortella.

KOMUNIKACJA

Na Ischii można dostać się promem (od 15,40 EUR) lub wodolotem (od 22 EUR) z Neapolu i z Pozzuoli, obsługiwany przez kilku przewoźników: Caremar (www.caremar.it), Medmar (www.medmar-group.it), Alilauro (www.alilauro.it), Snav (www.snav.it). Kursują co ok. 30 min.

Na wyspie można skorzystać z doskonale zorganizowanej sieci lokalnych autobusów albo wypożyczyć skuter lub rower – ten pierwszy na górzystej Ischii jest znacznie lepszym rozwiązaniem.

Locorotondo

Około 8 km na wschód od Alberobello leży Locorotondo, niewielka miejscowość otoczona gajami oliwnymi, winnicami i skromnymi skupiskami domków *trulli*. Jej mała, ale urokliwa starówka znajduje się na niewysokim wzniesieniu, co powoduje, że z oddali wygląda wprost bajkowo. Najpiękniej prezentuje się od południa, gdzie ponad „murem” białych fasad domów wylania się masywna bryła głównej świątyni z kopułą i dzwonnica.

Starówka ma kształt owalu o średnicy nieco ponad 200 m i to od tego „okrągłego miejsca” (wł. *loco* – miejsce, *rotondo* – okrągłe) pochodzi nazwa miasteczka. Ciasną zabudowę, pełną zaułków, tworzą pomalowane na biało kamieniczki, których fasady urozmaicają jasnożółte piaskowcowe detale. Najlepiej

▼ Kościół św. Jerzego Męczennika pośród ciasnej zabudowy starówki Locorotondo

po prostu bez planu posunąć się po wąskich uliczkach udekorowanych kwiatami. Dzięki wspaniałej zabudowie i doskonałemu położeniu Locorotondo trafiło na listę najpiękniejszych małych miasteczek Włoch. Spędzaniu czasu w niespiesznym tempie sprzyjają liczne, często rodzinne restauracje, znajdujące się w spokojnych malowniczych zaułkach i serwujące pyszne dania lokalnej kuchni.

Warto zobaczyć

Zwiedzanie najlepiej rozpocząć od zachodu. Nim dotrzemy do bramy miejskiej, przejdźmy się obiegając miasto od południa **Via Nardelli**, z której rozciąga się wspaniały widok na okolicę z soczyscie zielonymi gajami i winnicami oraz osadami, w których można zauważyć charakterystyczne kształty domków *trulli*.

W sezonie wzdłuż tej ulicy działa wiele kawiarni z ogródkami, w których można się wygodnie rozsiąść i delektować aromatyczną kawą lub kieliszkiem wyśmienitego miejscowego białego wina Locorotondo. Piękne widoki rozpościerają się także z nieodległego, zadbanego parku miejskiego Villa Comunale.

Na stare miasto wiedz **Porta Napoli**, ale nim ją przekroczymy, zwróćmy uwagę na barokowy **Chiesa di Maria Addolorata** z 1728 r. Świątynia powstała podobno na miejscu średniowiecznego zamku. Za bramą otwiera się niewielki placik szumnie nazwany Piazza Vittorio Emanuele, przy którym mieszczą się kawiarenki i punkt informacji turystycznej.

Po zagłębieniu się w stare miasto, warto zwrócić uwagę na stojący nieopodal, przy Via Morelli, **Palazzo Morelli**, którego śnieżnobiałą elewację wyróżniają bogaty barokowy portal i zdobne obramienia okien. Obiekt powstał w XVIII w. Jeśli obejdzemy pałac z prawej strony, dotrzemy na główny plac miasta, na którym wznosi się potężny **Chiesa di San Giorgio Martire**, zbudowany w latach 1790–1825. Jego kopuła wyraźnie dominuje w panoramie miasta i widoczna jest już z daleka. Nieopodal (przy Via Dottor Giorgio Oliva) znajdziemy XVI-wieczny **Chiesa di San Nicola di Bari**, do którego warto zajrzeć dla ładnych malowideł z XVII w.

Na północ od starówki, przy Largo San Rocco, stoi niewielki romańsko-gotycki **Chiesa della Madonna della Greca**, wyróżniający się ładnie rzeźbioną rozetą i rzeźbami wieńczącymi flanki fasady głównej. Uchodzi on za najstarszą świątynię w mieście. Powstał w XV w. na miejscu wcześniejszej, zbudowanej prawdopodobnie w VII lub VIII w. Nieco na zachód, przy tej samej ulicy, znajduje się XIX-wieczny **Chiesa di San Rocco**. Czczony w Locorotondo święty Roch podobno uchronił mieszkańców od potężnej zarazy w XVII w.

▲ Brama św. Stefana

Martina Franca

Niecałe 70 km na południowy wschód od Bari leży 50-tysięczne miasto, będące prawdziwą perłą regionu, wciąż pozostającą na uboczu głównych szlaków. Martina Franca to miasto baroku – znajdują się tu świątynie utrzymane w tym stylu, a także efektowne pałace dawnych bogatych mieszczan.

Warto zobaczyć

Martina Franca ma do zaoferowania kilka wspaniałych zabytków i rozległe stare miasto, w którym można spędzić sporo czasu, zaglądając w kolejne zaułki.

★ Porta di Santo Stefano

Zwiedzanie warto rozpocząć od wschodniego skraju starówki, na Piazza XX Settembre. W zachodniej części tego ładnego placu wysadzanego drzewami znajduje się XVIII-wieczna brama miejska św. Stefana, będąca kwintesencją tutejszego stylu barokowego. Pokazny budynek, do którego przylega po prawej stronie, to **Palazzo**

Ducale. Jego budowa ruszyła w 2. poł. XVII w. W bryle można zauważyć renesansową symetrię i elementy barokowe. Ściany korytarzy zdobią freski o tematyce głównie mitologicznej i biblijnej. Dziś w pałacu swoją siedzibę ma m.in. ratusz. Front gmachu otwiera się na trójkątny plac z fontanną pośrodku. Stąd w kierunku zachodnim wychodzi Via Vittorio Emanuele, główna ulica starego miasta. Po obu jej stronach zobaczymy piękne, zdobne kamienice.

★ Bazylika San Martino

Via Vittorio Emanuele zaprowadzi nas na Piazza del Plebiscito, przy którym stoi najważniejsza świątynia miasta, zbudowana w 2. poł. XVIII w. na miejscu dawnej rzymskiej kolegiaty. Jest to wspaniały kościół o wąskiej, wysokiej fasadzie, uchodzący za jeden z najdoskonalszych przykładów apulijskiego baroku. Przestronne wnętrze zachwyca spójnością

▼ Piazza Maria Immacolata w Martina Franca

kolorystyki i wystroju, które harmonijnie współgrają z architekturą. Wewnątrz utworzono muzeum.

📍 <https://www.basilicasanmartino.org/>
X-III 8.00-12.00 i 16.00-20.00, IV-IX 8.00-23.00; bezpł.; muzeum 3 EUR, ulg. 1,50 EUR

Po lewej stronie kościoła stoi **wieża zegarowa**, do której przylega XVIII-wieczny **Palazzo dell'Università**. Na przekór nazwie nie mieści dziś wyższej uczelni, a jest siedzibą Towarzystwa Rzemieślników. Po prawej stronie znajduje się niewielki, narożny, charakterystyczny dla Apulii **Chiesa del Purgatorio** z połowy XVII w.

Piazza del Plebiscito po stronie zachodniej przechodzi w Piazza Maria Immacolata. Znajduje się tu wybudowany w połowie XIX w. charakterystyczny **kompleks arkad** w kształcie półkolistego, który tworzy elegancki i harmonijny narożnik. Styl neoklasykistyczny, który reprezentuje,

doskonale współgra z otaczającą go barokową scenografią okolicy.

Z placu odchodzi w kierunku południowo-zachodnim Via Camillo Benso Cavour. Jest to typowa dla tego miasta wąska uliczka, przy której stoją **białe kamienice**. Część z nich zdobią okazałe detale architektoniczne wykonane z piaskowca. Warto zwrócić uwagę na dekoracje w formie ornamentów, reliefów i pilastrów, a także na ozdobne balkony i portale.

Na zachód od Piazza Maria Immacolata wychodzi Via Giuseppe Garibaldi – jeśli skróćmy z niej w pierwszą ulicę w prawo, biegnącą na północ Via Principe Umberto, to dojdziemy pod **Chiesa di San Domenico**, zbudowany w połowie XVIII w. na miejscu romańskiej świątyni. Naprzeciwko wejścia znajduje się **claustro**, czyli ślepo zakończona uliczka, z której możemy obejrzeć fasadę świątyni z jej typowo barokowymi zdobieniami.

Ostuni

Ostuni, zwane **białym miastem**, leży 85 km na południowy wschód od Bari. **Nie bez powodu jest jednym z najpopularniejszych ośrodków turystycznych Apulii. Położone na łagodnym wzniesieniu, z którego rozciąga się bajeczny widok na Adriatyk, olśniewa bielą murów obronnych i kamienic, zielenią gajów oliwnych i winnic, a także błękitem nieba – słońce świeci tu przez 300 dni w roku!**

Starówka położona jest w północnej części miasta, natomiast współczesna zabudowa znajduje się na południu. Jeden z najbardziej ikonicznych widoków południowych Włoch ujrzymy 700 m na południe od starego miasta, przy Corso Vittorio Emanuele II. W ciągu zabudowy ulicy pojawia się niewielki skwerek – to z niego rozpościera się wspaniała panorama Ostuni powielana w broszurach reklamowych.

▼ Barokowy łuk Arco Scoppa w Ostuni

Niemal wszystkie domy w mieście są pomalowane na biało. Z ich świetlistymi elewacjami ostro kontrastują wystawione na ullice donice z okazałymi sukulentami lub kolorowymi kwiatami. Uliczki są dość strome i kręte, często przekształcają się w schody lub zamykają urokliwym zaułkiem.

Warto zobaczyć

Zwiedzanie warto rozpocząć po wschodniej stronie starego miasta, przy Via Giosuè Pinto. Kierując się na zachód, dotrzemy na plac z szerokimi schodami, którymi dostaniemy się na Piazza della Libertà, największy plac w centrum. Jego zachodnią pierzeję zajmuje gmach ratusza z zegarem na szczycie. Budynek powstały w 1304 r. pełnił funkcję klasztoru franciszkańskiego, a od 1813 r. mieści biura administracji miejskiej. W latach 60. XIX w. jego stara fasada została przebudowana w stylu neoklasy-

cystycznym. Po prawej stronie przylega do niego **Chiesa di San Francesco d'Assisi**. Choć jest to średniowieczna budowla, jej dzisiejszy wygląd to efekt przebudowy z końca XIX w. Po przeciwnej stronie ratusza, na wprost schodów wznosi się 20-metrowy, charakterystyczny dla Apulii barokowy pomnik **Colonna di Sant'Oronzo** z 1771 r. Przedstawia on pierwszego biskupa tego miasta, który podobno uchronił całą okolicę przed klęską głodu.

★ Museo Civiltà

Na wysokości fasady kościoła w prawo pod górę wychodzi wyłożona kamieniami Via Cattedrale. Jest ona wyłączonym z ruchu kołowego deptakiem, który zaprowadzi nas do centrum starego miasta. Zanim dotrzemy na szczyt, po lewej stronie ukaże nam się monumentalna barokowa fasada **Chiesa di San Vito Martire** z połowy XVIII w. Przylega do niego gmach dawnego klasztoru Karmelitów z muzeum, w którym

▼ Panorama Ostuni

▲ Katedra Santa Maria Assunta

obok typowych znalezisk archeologicznych można zobaczyć unikatowy szkielet kobiety w ciąży sprzed 27 tys. lat. Donna di Ostuni została odkryta w 1991 r., kilka kilometrów od miasta. Na podstawie badań ustalono, że zmarła miała ok. 20 lat, mierzyła 1,70 m wzrostu, zaś wiek płodu oceniono na 33 tygodnie.

① <https://www.ostunimuseo.it>; 10.00–18.00, sb.–nd. do 19.00; 5 EUR, ulg. 3 EUR

Po zwiedzeniu muzeum kierujemy się na północ i przechodzimy na wąską Piazza Beato Giovanni Paolo II (Piazzetta Cattedrale). Otwiera go **Arco Scoppa**, efektowny barokowy łuk łączący **pałac biskupi** z **pałacem seminarijnym**, znajdujące się po przeciwnych stronach placu. Galeria była niegdyś wykonana z drewna, ale ze względu na zużycie techniczne została w połowie XVIII w. zastąpiona dzisiejszą, kamienną.

★ Katedra Santa Maria Assunta

Po przejściu przez Arco Scoppa zobaczymy urzekającą **katedrę Wniebowzięcia NMP**. Jej budowa, rozpoczęta w 1435 r., trwała przez sześć następujących dekad. Konstrukcja utrzymana jest w stylu późnogotyckim, natomiast wnętrze ma dekoracje barokowe. Wspaniała fasada katedry łączy elementy romańskie i gotyckie z wpływami bizantyńskimi.

Ostuni może się poszczycić zachowanymi z trzech stron (blisko 70% przebiegu) **murami obronnymi**, choć są one w większości nadbudowane przez późniejsze domy mieszkalne. Aby lepiej obejrzeć fortyfikacje, możemy przejść na znajdującą się u podnóża murów Viale Oronzo Quaranta. Z ulicy rozpościera się też wspaniała panorama, z widocznym w oddali morzem.

PROGRAM PARTNERSKI

— GRUPY HELION —

1. ZAREJESTRUJ SIĘ
2. PREZENTUJ KSIĄŻKI
3. ZBIERAJ PROWIZJĘ

Zmień swoją stronę WWW w działający bankomat!

Dowiedz się więcej i dołącz już dzisiaj!
<http://program-partnerski.helion.pl>

GRUPA
Helion

Kup książkę

Travelbook to Twój niezastąpiony towarzysz podróży. Wskaże Ci najważniejsze atrakcje, podpowie, czego szukać poza głównymi szlakami, i wprowadzi w świat miejscowych obyczajów. Znajdziesz w nim opisy najciekawszych regionów i miast, a sprawdzone informacje praktyczne umożliwią staranne zaplanowanie podróży.

Włochy południowe

Rzym, Neapol, Bari

Włochy południowe to w znacznym stopniu krajina wciąż nieodkryta. Podróż po niej najlepiej rozpocząć w Rzymie, jednym z najciekawszych miast całej Europy, pełnym najwspanialszych zabytków wszystkich epok. A potem można odwiedzić Kampanię, która jest tak odmienna od północy Włoch, że zdaje się leżeć w innym kraju! Pełen kolorów Neapol otaczają prawdziwe skarby – jak wydobyte z popiołów Wezuwiusza Pompeje czy rajskie wyspy Capri i Ischia.

Apulia, Kalabria i Bazylikata to już prawdziwe, nieco egzotyczne południe Italii, ze spaloną słońcem ziemią i błękitem morskich wód, z gajami oliwnymi i urokliwymi miasteczkami, wśród których wyróżniają się nadzwyczajne Matera i Alberobello. Zapraszamy na niezwykłą wyprawę z Rzymu aż na kraniec włoskiego „buta”!

ebooki dostępne na:

ebookpoint

 Bezdroża

Sprawdź najnowsze promocje:
• <http://bezdroza.pl/promocje>
Przewodniki naschetywicy czytane:
• <http://bezdroza.pl/bestsellery>
Zamów informator podróżniczy:
• <http://bezdroza.pl/newsletter>

Księgarnia Internetowa:
<http://bezdroza.pl>

ISBN 978-83-8322-208-0

9 788383 222080

Cena: 44,90 zł